

Projektet International Tandem Network

Harald Pors

Lektor, cand.mag., Germansk Institut. Århus Universitet.

Projektet *International Tandem Network*, som jeg her vil præsentere, er et delvis EU-finansieret projekt, der startede i 1994, og hvis finansieringsperiode vil være afsluttet med udgangen af 1998. I projektet deltager 12 universiteter og højere læreanstalter i ti EU-lande. Desuden er der tilknyttet en række universiteter i lande uden for EU. Fra dansk side deltager Aalborg Universitet og Aarhus Universitet.

Projektets generelle formål er at udvikle de tekniske faciliteter og de nødvendige didaktiske redskaber til at udnytte e-mail og Internettet i den universitære fremmedsprogsundervisning.

Læring i tandem

Gennem de sidste årtier har man ved en række universiteter med held for-

søgt at udnytte den voksende internationale studentermobilitet i fremmedsprogsundervisningen ved at oprette særlige *face-to-face* tandemkurser (ansigt til ansigt), hvor udenlandske studerende, der skal lære det lokale sprog, og lokale studerende, der lærer de udenlandske studerendes sprog som fremmedsprog, arbejder parvis sammen om sprogtilegnelsen. Denne form for tandemlæring bygger på to grundprincipper, gensidighedsprincippet og autonomiprincippet.

Gensidighedsprincippet betyder, at begge deltagere i et tandempar principielt skal have samme udbytte af samarbejdet; de skal begge kunne udnytte deres partners ekspertise i hans eller hendes modersmål. De skal for eksempel kunne bruge hinanden til at få rettet deres fremmedsproglige produk-

tion, til at få formuleringshjælp, hvis de ikke umiddelbart kan udtrykke det på fremmedsproget, de gerne vil sige, og de skal af partneren kunne få oplysninger om samfundsforholdene og kulturen i det fremmedsproglige land. Desuden skal de kunne bruge partnerens modersmålsproglige produktion som model for, hvordan man udtrykker sig adækvat på fremmedsproget i forskellige sammenhænge.

Autonomiprincippet er 80'ernes og 90'ernes velkendte forestilling om, at man opnår den mest effektive og mest hensigtsmæssige tilegnelse, hvis lærerne selv tager ansvaret for deres læringsproces, det vil sige selv fastlægger målsætningen for læringen, selv udvælger de emner, de vil beskæftige sig med, selv bestemmer arbejdsformerne og selv kontrollerer, om de har nået de mål, de har sat sig, ved til stadighed at reflektere over læringsprocessen og de opnåede resultater. I forbindelse med tandem-læring vil det sige, at de to deltagere i partnerarbejdet skal klargøre for sig selv og for deres tandempartner, hvad de ønsker at opnå gennem deres samarbejde, og derefter blive enige om, hvilket stof de vil arbejde med, og hvordan de vil prøve at nå de ønskede resultater.

E-mail tandem

Det er de positive erfaringer, man har gjort med fremmedsproglæring i face-to-face tandem, der har dannet baggrund for ønsket om at overføre principperne til e-mail tandem, naturligvis med den forskel, at hvor det ved face-to-face tandem er den mundtlige kom-

munikation, der står i centrum, må e-mail tandem nødvendigvis koncentrere sig om de skriftlige kommunikationsfærdigheder. Projektets mål har som nævnt været at udvikle de tekniske faciliteter og den didaktik, der er nødvendig i brugen af dem.

Dette er sket gennem opbygningen af et elektronisk netværk, der omfatter alle de institutioner, der deltager i projektet. Netværket består af et stadigt voksende antal (i øjeblikket 29) tosprogede delnet, for eksempel et dansk-tysk delnet, hvor danske studerende, der lærer tysk, og tyske studerende, der lærer dansk, kan arbejde sammen. Til hvert delnet hører:

- adgang til den centrale partnerformidlingservice, der sørger for, at de studerende, der melder sig, kan få formidlet en tandempartner i det land, hvis sprog de lærer;
- et tosproget elektronisk diskussionsforum, hvor alle deltagerne kan kommunikere med hinanden om alt, hvad der interesserer dem, hvor de kan udveksle informationer, diskutere, stille spørgsmål osv.;
- en database, hvor deltagerne kan hente læringsmaterialer, og hvor de kan få råd og tips om, hvordan man kan tilrettelægge arbejdet i tandemparrene. De har også selv mulighed for at 'offentliggøre' tekster i databasen, for eksempel kulturelt baggrundsstof, som kan have interesse for de øvrige deltagere.

Hvert delnet ledes af to (eller flere) koordinatorer, der giver deltagerne råd og vejledning, støtter forumsdiskus-

sionerne, træffer afgørelse om databasernes indhold, opretter nye fora etc.

Hvordan kan netværket bruges?

Der er forskellige måder, man kan bruge e-mail tandem i undervisningen på. Jeg vil her give to eksempler, der kan siges at udgøre to yderpunkter med hensyn til graden af integration i læseplanen.

Ved en række af de deltagende institutioner udbydes der e-mail tandemkurser, der er fuldt integrerede i læseplanen. For eksempel samarbejder sprogcentret ved universitetet i Sheffield med *École Nationale Supérieure de Télécommunications* i Paris i et engelsk-fransk delnet om henholdsvis fransk- og engelskkurser for ingeniørstuderende, der skal afvikle et fremmedsprogsmodul som en obligatorisk del af deres studium. De studerende kan vælge at afvikle dette modul ved at deltage i et e-mail tandemkursus, som er meritgivende. Selv om det i nogen grad kan siges at stride mod autonomitanken, må der i disse kurser nødvendigvis være en vis kontrol af deltagernes arbejdsindsats og af udviklingen i deres læring. Deltagerne får derfor stillet opgaver, der kun kan løses i samarbejde med e-mail partneren. De er forpligtede til at skrive et vist mindsteantal af breve på fremmedsproget og på deres modersmål til deres partner og til at levere et vist antal diskussionsbidrag til det tosprogede forum. De skal endvidere møde op til et antal konsultationer med deres vejleder, så denne kan danne sig et indtryk af, hvilke fremskridt de gør. Endelig er de forpligtede til at

sammenstille en 'portfolio'¹ af deres opgaver, breve og forumsbidrag, der tjener som dokumentation for deres arbejde og kan danne grundlag for en afsluttende evaluering af deres indsats og det opnåede niveau. At bruge netværket på denne måde kræver et snævrere samarbejde mellem delnetets koordinatore og vejledere om kurssets tilrettelæggelse. Det kræver desuden, at der er en relativ stabil og homogen deltagergruppe begge steder.

I Aarhus er e-mail tandemaktiviteterne meget løsere integreret i studieplanerne, hvad der hænger sammen med de rammebetingelser, vi har. Dels har vi ingen mulighed for at godskrive deltageren i et tandemkursus som et studieelement, dels - og det er det afgørende - udgør vore tyske partnere ikke nogen samlet, homogen gruppe, der kan vejledes og i nødvendigt omfang styres af en lokal koordinator, der er medansvarlig for forløbet. De tyske deltagere sidder geografisk spredt over hele Tyskland og har meget forskellige forudsætninger og motiver for at have meldt sig til delnettet. Vi har derfor valgt at lade deltagelsen i kurset være et frit tilbud til alle de studerende, der ønsker at supplere den normale undervisning i skriftlig sprogfærdighed med e-mail tandem. Det, vi tilbyder dem, er en introduktion til, hvad projektet går ud på, til det e-mail system, vi bruger på vore servere, og til, hvordan man bliver tilmeldt partnerformidlingen og diskussionsforumet. Desuden giver vi en løbende vejledning i teknikker, man kan anvende for at arbejde mere bevidst med forbedringen af sin sprogfærdighed i samarbejdet med partne-

ren, og naturligvis står vejlederen altid til rådighed for de enkelte deltagere, hvis de har problemer eller spørgsmål. Men derudover er det overladt til deltagerne selv, hvordan de udnytter mulighederne, og hvad de får ud af partnerarbejdet og deres egne og andres forumsbidrag. Vi har imidlertid et ønske om en stærkere integration og arbejder derfor på at få kontakt til nogle fastere grupper af tyske skandinavistik-studerende ved universiteter i Tyskland, så vi i samarbejde med de lokale danske lektorer kan øge integrations- og styringsgraden.

Der er her præsenteret to yderpunkter med hensyn til integration af e-mail tandem i fremmedsprogsundervisningen. Men man kan naturligvis forestille sig mange andre former for udnyttelse af de muligheder, brugen af e-mail tandem giver.

Perspektiver og problemer

Som jeg ser det, vil e-mail tandem kunne udvikles til at være et væsentligt og nyttigt supplement til den mere traditionelle undervisning i skriftlig sprogfærdighed, fordi e-mail tandem rummer en række fordele. Det giver deltagerne mulighed for at arbejde med skriftlig kommunikationsfærdighed i en mere naturlig sammenhæng, idet partnerne gennem deres deltagelse i det elektroniske diskussionsforum indgår i ægte skriftlige kommunikationssammenhænge med modersmåls-talende. De kan desuden udnytte tandempartnerens ressourcer i målsproget til at forbedre deres fremmedsprogs-beherskelse: de kan bede partneren

rette sproglige formuleringer, de kan bede om formuleringshjælp, når de er usikre på, hvordan man udtrykker sig adækvat på fremmedsproget, og de kan bruge partnerens modersmåls-sproglige produktion som sprogligt forbillede. Dette sidste betyder, at det er meget vigtigt, at begge partnere i tandemarbejdet bruger begge sprog omtrent lige meget. Endelig vil de gensidigt kunne få aktuelle informationer om landets kultur og samfundsforhold, som det måske ellers kan være vanskeligt at skaffe sig, ligesom de får mulighed for at få et mere umiddelbart indtryk af, hvilke holdninger og meninger der er fremherskende i landet. Det er næppe urimeligt at forestille sig, at denne form for arbejde med skriftlig sprogfærdighed kan være mere motivationsfremmende end de traditionelle opgaveformer.

Et af de problemer, der er forbundet med e-mail tandem, er, at det for mange lærnere kan være en helt ny og uvant situation at skulle arbejde autonomt og selv være ansvarlig for læringsprocessen og dens resultater. Det er en arbejdsform, der skal læres, og som det tager en vis tid at tilegne sig. Hvis man imidlertid vil nå ud over det stadium, hvor samarbejdet mellem partnerne blot er en form for pennevenskab, og nå frem til, at der bliver tale om en mere bevidst læringsproces, kræver det, at deltagerne opøver evnen til selv at reflektere over og selv tilrettelægge læringsprocessen. De skal så at sige lære at bruge deres kommunikation med partneren på to måder, nemlig dels til at meddele sig til hinanden om, hvad der optager og interesserer dem,

og dels til en bevidst sproglig indlæring gennem en udnyttelse af partnerens ekspertise i fremmedsproget. Denne 'dobbelttænkning' skal opøves og kræver, at man tilegner sig nye læringsteknikker.

Også for den lærer, der er vant til mere traditionelle undervisningsformer, kan det være en vanskelig proces at skulle omstille sig fra rollen som den, der styrer et undervisningsforløb og har en løbende kontrol med elevernes eventuelle fremskridt, til rollen som konsulent og vejleder for autonomt arbejdende lærnere.

Hvordan kan man deltage?

Siden 1997 har netværket været åbent for andre, der ønsker at gøre brug af dets faciliteter. Det gælder også for andre institutioner end universiteter og højere læreanstalter. Hvis man som lærer er interesseret i at få oprettet et nyt sprogprojekt delnet, hvor ens elever kan arbejde sammen med elever hos en kollega i udlandet, skal man henvende sig til netværkets ledende koordinator (Helmut Brammerts, e-mail: brammerh@slf.ruhr-uni-bochum.de). Et nyt delnet vil som regel kunne op-

rettes på følgende betingelser:

- Mindst én institution i hvert af delnettets to målsprogslande skal godkende, at deres elever deltager i delnettet.
- Mindst to koordinatore - én i hvert af målsprogslandene - skal være parate til at overtage ansvaret for delnettet.
- Koordinatorerne i de øvrige delnet skal godkende oprettelsen af delnettet.

Yderligere oplysninger

Man kan få yderligere oplysninger om projektet i: Harald Pors, Helmut Brammerts og David Little (red.): Om at lære fremmedsprog i tandem via Internettet, Aalborg 1996 (= Sprog og Kulturmøde 19), hvor der også findes en udførlig bibliografi om autonom læring og læring i tandem. Man kan også hente oplysninger på projektets hjemmeside (www.slf.ruhr-uni-bochum.de) eller man kan henvende sig til mig (gerpors@hum.aau.dk).

Note

1 Se Caudery, Tim: Portfolio-bedømmelse - en mulighed i Danmark i: Sprogforum, årg. 4, 1998, nr. 11. S. 51-54.

I choose very early in my stay that I didn't want to socialize with the other Erasmusstudents because the main reason for my stay was to develop my italian and to know „real“ italians. Consequently the first few months I was somewhat lonely since italians are very open at first but it takes a real efford to get to know them on more than just a superficial level. However, I did succede in meating alot of good people - also Erasmus students, but mostly italians.

Bologna